

Pravosodje.

a) Troški kazenskega postopanja so škoda, o katerej je pristojen soditi civilni sodnik.

Dne 8. oktobra 1887. bil je G. W. zaradi prestopka zoper varnost časti po § 487. k. z. od okrajnega sodišča v Slovenjemgradu obsojen na 14 dni zapora. Okrožno kot vzkliceno sodišče predrugačilo je prvega sodnika obsodbo ter oprostilo obtoženca in izreklo, da ima zasebna obtožiteljica L. S. plačati vse troške.

Na podlagi te sodbe prosil je G. W. po svojem zastopniku dr. N., naj se mu odmerijo vsi narasli troški. V predloženem troškovniku bili so zaznamovani tudi troški za vožnjo v Celje, zamudo časa in zagovor pri kazenski razpravi. Prvi sodnik pripoznal je vse troške v primernem znesku. Proti temu izreku pritožila se je zasebna obtožiteljica ter v svoji pritožbi le splošno trdila, da so troški previsoki in omenila, da bi bila zamuda časa manjša bila, ko bi si bil zagovornik najel voz, ne pa se vozil po železnici v Celje. Okrožno sodišče v Celji je glede na to, da se zagovornikovi troški za pot v Celje in njegovo zamudo ne morejo smatrati potrebnimi ker je bil izvod vzklicnih razlogov že sam na sebi obširen, dalje glede na to, da je dr. N. pri isti priložnosti imel tudi še dva druga zagovora v Celji, — spoznalo, da je pritožba L. S. opravičena, ter zagovorniku namesto zamude pripoznalo le majhen znesek za razpravo samo, namreč toliko, kolikor se navadno prisodi odvetnikom v Celji bivajočim, od troškov za vožnjo in dijete pa le tretjino.

Dne 27. marca 1888. pod št. 1079. tožil je G. W. po dr. N-u. — L. S., da mu ima plačati v osmih dneh 47 gld. 66 $\frac{1}{2}$ kr. Tožba trdi, da je okrožno sodišče troške, ki so bili od prvega sodnika odmerjeni na 85 gld. 30 kr. znižalo za 47 gld. 66 $\frac{1}{2}$ kr., in pravi dalje: okrožno sodišče meni, da ima zagovornik od L. S. zahtevati le tretjino troškov za vožnjo v Celje in dijete, ker je imel baje še dva druga zagovora; to pa ni opravičeno, celo nezakonito, ker ni „in actis“ in tudi ni res, da bi bila druga dva klijenta kaj več plačala, kakor samo za zagovor (razpravo).

Po tem takem ima tožena še plačati dve tretjini teh stroškov 12 gld. 66 $\frac{1}{2}$ kr.

Da se zagovorniku za zamudo ni pripoznalo ničesar, oziroma le 5 gld., ni opravičeno zategavolj, ker nasprotnica v svoji pritožbi še

trdila ni, da so bili ti troški nepotrebni, marveč le, da so previsoki, in da je imelo sodišče le soditi o tem, da-li je od prvega sodnika potrjeni znesek 40 gld. za zamudo časa skozi dva dni previsok ali ne. Iz tega vzroka bi imela nasprotnica plačati še za zamudo časa 35 gld.

Dalje še trdi tožnik, da je gotovo nedosledno, troške za vožnjo, če tudi le deloma pripoznati, zamudo časa pa, ki je nastala vsled te vožnje, smatrati nepotrebnej — da mu pred kazenskim sodnikom ni mogoče več pomagati si, in prosi, naj mu civilni sodnik prisodi znesek 47 gld. 66 $\frac{1}{2}$ kr.

Sodnik v malotnem postopku v Slovenjemgradci je po končani malotni razpravi vgodil tožbi iz sledečih

r a z l o g o v ;

Prvo prašanje v tem slučaju je gotovo, da-li je civilni sodnik sploh pristojen ali ne — to vprašanje se mora potrditi.

Sploh je vprašanje, katere troške in v katerem znesku jih ima kdo povrniti drugemu, istotako vprašanje civilnega prava kakor vprašanje, kakoršno odškodnino ima terjati tisti, ki je bil poškodovan vsled kakega kaznjivega djanja. Kazenski sodnik res tudi mnogokrat o teh vprašanjih sodi, pa le provizorno, ker še vedno zamore tisti, kateremu ni bil pripoznan celi zahtevani znesek, bodi-si odškodnine, bodi-si stroškov nastopiti pot civilne pravde.

Zastran odškodnine zasebnih vdeležencev to zakon izrečno določuje; ravno ti razlogi pa, ki so zakonodajalca nagibali k določilu, da ne more kazenski sodnik o teh vprašanjih konečno (definitivno) soditi, marveč da je še vedno vsaki stranki pot civilne pravde dopuščena, potrjujejo mnenje, da judikatura civilnega sodnika ne more biti izključena, kadar gre le za troške.

Ako je vse to res, se bode sicer civilno sodišče pristojnim smatralo, pa bode vendar - le, vsaj navadno, izrek kazenskega sodnika spoštovalo ter ga ne bode brez potrebe premenilo. Taki posebni vzroki se pa nahajajo v današnjem slučaju. Okrožno sodišče izreka sicer, da niso bili troški za vožnjo v Celje oziroma za zagovor v Celji potrebni, na drugi strani pa le te troške vsaj za vožnjo deloma potrdi, dalje taisto brez vsake podlage in ne da bi bila nasprotnica to trdila, misli, da je dr. N. od drugih dveh strank prejel dve tretjini svojih stroškov za pot, kar pa ni res, ker je dr. N. kot priča zaslišan potrdil, da je

od drugih strank v Celji slučajno bil najet, ker ste ga ravno tam videli, in da mu ti stranki niste plačali ničesar za pot, marveč le za zagovor, kakor kakemu celjskemu odvetniku.

Glede dalje na to, da razlogi okrožnega sodišča sami sebi nasprotujejo, mora civilni sodnik samostojno prevdarjati, da li mora nasprotnica povrniti zagovorniku tudi troške za potovanje v Celje ali ne. Tudi to vprašanje se mora potrditi, ker je imel obtoženec pravico, zagovarjati se in v ta namen naprositi svojega že popolnoma v tej stvari podučenega zagovornika.

Namen tožnikov ni bil, da bi nasprotnici le večje troške napravil marveč le, da bi se branil proti obtožbi, potrebni troški se mu pa morajo povrniti. Kar pa zadeva visokost zneska samega, je gotovo, da ni previsok.

Proti tej sodbi vložila je toženka pritožbo ničnosti, sklicevala se na vzroka ničnosti po § 78 št. 1. in 2. mal. post. ter povdarjala, da nima o troških kazenske pravde (§ 390., 392. in 393 k. p. r.) nikdo drugi soditi kakor le kazenski sodnik, da civilno postopanje ni bilo več opravičeno in civilni sodnik nepristojen, dalje da bagatelni sodnik že zategavolj ne bi smel soditi, ker terja tožnik svoje troške v 50 gld. presegajočem znesku, namreč 85 goldinarjev.

Nadsodišče v Gradci je to pritožbo odbilo z ozirom na zakonite razloge prvega sodnika in glede na to, da ne zahteva tožnik v svoji tožbi ničesar drugega kakor le svojo škodo, kar po zakonu sme, dasiravno mu ni bila od kazenskega sodišča izrečno pridržana pravica nastopiti pot civilne pravde, dalje z ozirom na to, da terja tožnik v tožbi le ostanek skupnih troškov 85 gld. 30 kr. namreč le 47 gld. 66 $\frac{1}{2}$ kr., toraj znesek, ki spada pred bagatelnega sodnika.

Dr. J. H.

b) Če sta se zakonska po tem, ko so nastopili važni vzroki za ločitev v zmislu § 109. o. d. z., zopet združila, zamore se v tožbi na ločitev od mize in postelje ozirati le na tiste vzroke, ki so nastopili po zopetni združitvi.

Tožba M. K. proti svojemu možu J. K. zaradi ločitve od mize in postelje s p. se je odbila v vseh instancah; pred prvim sodnikom iz teh

razlogov:

Kot vzrok tožbe in zaželjene ločitve od mize in postelje je toženica v predstoječi tožbi navajala, da jo je toženec kmalo po sklenjenem

zakonu, ko je zbolela, s svojo materjo zapustil, jo samo brez postrežbe pustil, da so morali za njo, ker hrane od njega ni dobivala, njeni stariši skrbeti, da ji je rekel: ti si gnoj, če ne vstaneš te bodem s kopačo iz postelje vrgel, da je njeno sestro, ko ji je stregla, strani spodil; da ji je žugal, da jo bo sesekal, ako iz postelje, na kateri je bolna ležala, ne vstane; da jo je, ko je zavoljo tega od njega šla, pa se zopet vrnila, vnovič, ker ni hotela svoje polovice vinograda prodati, psoval, imenovaje jo: hudič, kuzla, kurba; da je priča J. G. pričala, da je cele dneve in noči po krčmah pijančeval in za druge ženske, ktere je seboj vodil, večje svote na zapitnini plačeval, da je kupovino za štiri živinčeta in za vinograd zapil in zajedel, da ji je žugal, da jo bode vbil; da jo je potem, ko je vsled tega zopet od njega šla, pa se meseca februvarja 1886. l. zopet k njemu vrnila, 14 dni po vrnitvi vnovič, kakor poprej zmerjal, pred njo vse zaprl in ji jed zabranil, ter se tistokrat izrazil, da bi svojo ženo ubil, če bi vedel, da ne dobi več, kakor tri leta ječe, — in je za te od toženega zanikane okolnosti ponudila pričevanje po pričah z dopolnilno, oziroma glavno prisego.

Uvaževaje pa, da priči J. G. in A. G. niste potrdili, da je J. K. svojo ženo v njeni bolezni brez postrežbe pustil in jo zapustil, temveč potrdili, da ji je parkrat tudi kave prinesel; uvaževaje, da je precej, ko je tožnica pri tožencu zbolela, njegova rejenka N. k njenim starišem prišla in njim to naznanila, da je pa tudi toženec za njo v času njene bolezni skrbel; uvaževaje, da je priča J. G. sicer potrdila, da jo je toženec, ko je bila tožnica bolna, od hiše spravil, da se pa to djanje ne sme razlagati v tem smislu, da je hotel svoji ženi postrežbo odtegniti, ker je besedam: „spravi se domov“, pristavil: „bo že rejenka stregla in kuhala“;

uvaževaje, da priča J. B. zanikava, da bi bila slišala, da je toženec svoji ženi, ko je ležala, rekel da jo bo sesekal, ako ne vstane; uvaževaje, da ravno ta priča potrjuje, da je, ko je tožnica 10. aprila 1884. po nekem domačem prepiru s svojo sestro J. G. k njej prišla in jej tresoča se tožila, da jo je njeni mož kregal, toženec za njo k priči prišel ter jo prosil, naj gre ž njim nazaj in naj ne hodi domov, da ga pa tožnica le ni hotela slišati, da je potem popoldne njen oče po njo prišel in da jo je pri tej priliki toženec še celo na voz zanesel;

uvaževaje, da priče J. A., F. B., in F. K. niso potrdile, da je Janez K. kupovino za štiri govedi in za vinograd zapil; pa tožnica

tudi sama ni trdila, da je s tem precejšnji del njenega premoženja zapravlil;

uvaževaje, da se vse te okolnosti, potem pa tudi trditve tožnice v tožbi, da ji je toženec rekel, ko je bila bolna, ti si gnoj, če ne vstaneš, te bom s kopačo iz postelje vrgel, da jo je s kurbo, kuzlo in hudičem psoval, da ji je žugal, da jo bode vbil, — če bi bile tudi vse dokazane, važnim ali nevarnim smatrati ne morejo, kar je toženka sama s tem dokazala, da se je zopet vrnila k možu, kar ne bi bila storila, če bi se bila res pred njim zelo bala;

uvaževaje dalje, da tudi priče F. K. in F. B. niste potrdili, da je toženec pred tožnico okoli 14 dni potem, ko se je meseca februarija 1886. l. zopet k njemu vrnila, vse zaprl in da ji nič jesti ni dal, da je temveč zadnja priča izpovedala, da je le slišala, da toženega mati in sestre to storijo, da pa je tožnica večkrat pred njim rekla, da bi s tožencem že shajala in tudi ž njim šla, kamor si bodi;

če ste nadalje tudi priči F. in J. B. potrdili, da je v tem času toženec proti njima rekel, da bi svoji ženo vbil, če bi vedel, da ne dobi več, kakor 3 leta ječe, se vender ta izrek z ozirom na zgoraj navedeno izjavo tožnice, da bi s tožencem že shajala in tudi ž njim šla, kamor si bodi, potem pa tudi, ker ni bil vpričo tožnice izjavljen, ne more smatrati nevarnim in to tem manje ker je bil pogojno storjen.

Ker se po vsem tem tehtni vzroki za ločitev v zmislu § 109. o. d. z. ne nahajajo, morala se je tožba zavrniti.

Nadsodišče graško je s sodbo z dne 20. septembra 1887., št. 1474. prvo sodbo potrdilo iz sledečih

razlogov:

Prvi sodnik je glede na podatke preiskave in zasliševanja prič primerno omenil in razložil, da se nikakor ne more reči, da se nahajajo v predležčem slučaju v § 109. o. d. z. omenjeni ali pa kaki drugi važni vzroki za ločitev in to tem manje, ker sta se zakonska meseca februarija 1886. l. zopet združila. Vsled tega moči se je ozirati le na tiste djanske dogodke, ki so se vršili še le po tem času.

Priče, zaslišane o teh dogodkih, niso potrdile, da bi toženec po omenjenem času tožnico večkrat žalil, psoval in ji hrano branil, tedaj se tudi ne more dopuščati glavna prisega v dokaz teh okolščin.

Kar zadeva pretenje z ubitjem, ko bi znal, da ne bode v več nego v triletno ječo obsojen, se je ozirati na to, da je take besede pri neomikanih ljudeh smatrati kot momentani pojav njihove surove narave in ne kot izraz kakega treznega in resnega namena in to v predležem slučaju temveč, ker toženec teh besed proti tožnici niti neposredno rabil ni. Z druge strani pa je preiskava tudi na dan spravila, da toženec ni hudoben in nevaren človek.

Prva sodba morala se je tedaj zavrniški apelacijo tožnice v celem obsegu potrditi.

Najvišje sodišče potrdilo je s sodbo z dne 10. aprila 1888, št. 467. sodbi nižjih instanc iz teh

r a z l o g o v :

Glasom spisov vrnila se je tožnica M. K. meseca februarija 1886. l. v hišo svojega moža J. K. ter je nekaj časa v zakonski zvezi živela, dokler ni svojega moža vnovič zapustila ter se podala k svojim starišem.

Tožnica se je toraj vsakakor spravila s svojim možem; s tem pa je tudi odrekla pravici, zahtevati iz teh razlogov ločitev.

Spravi bila je gotovo podstava nadeja, da bode mož zanaprej vestno spolnjeval svoje dolžnosti. Prejšnje dogodke, vršeče se pred spravo, moči je toraj vporabljal le v podporo tožbe zaradi ločitve, če so nastopili novi vzroki za njo.

Kakor naglašajo razlogi sodbe nadsodišča moči se je v tej pravdi ozirati le na nevarno žuganje, omenjeno v istih razlogih. Da je imel toženec resne namene pri tem žuganju ter vsled tega tudi tožnica razloge za bojazen, da bi jo mož, če nadalje ž njim živi, trpinčil ter njeno življenje ali vsaj zdravje v nevarnost spravljal, je neosnovana misel.

Na omenjeno žuganje se toraj ni ozirati, ozir na prejšnjo ravnanje toženčevu pa ni opravičen; zaradi tega prašanja, je-li ustanovi to ravnanje važen vzrok za ločitev v zmislu § 109. o. d. z. sploh ni treba reševati in tožba se je morala zavrniti brez nadaljnega raziskovanja.

c) K vporabi § 491. k. p. r.

Razloka c. kr. nadsodišča v Gradci z dne 25. aprila 1888, št. 4787.

C. kr. državni pravdnik je zaplenil neko številko perijodične tiskovine (lista), ker je po njegovem mnenju vsebina nekih dopisov

sposobna bila dražiti zoper javna oblastva in posamne uradne osebe (§ 300. k. z.). Sodni dvor, kateremu je drž. pravdnik v zmislu § 488. k. p. r. predlagal, naj se zasega potrdi, ter tudi prepoved razširjenja zaplenjenega lista izreče in vničenje tiskovine odredi, temu predlogu ni pristopil in je zasego preklical. To razloko je tudi potrdilo c. kr. nadsodišče, kateremu so bili spisi predloženi vsled pritožbe c. kr. drž. pravdnika.

Izdajatelj lista se je potem na podlagi določila § 491. k. p. r. obrnil do sodnega dvora s prošnjo, da bi se mu iz državne blagajnice povrnila škoda, ki jo je vsled zasege pretrpel. Škodo je zaračunal na 81 gld. 80 kr., ker je bil primoran napraviti novo izdajo lista. V dotični prošnji pa je samo sumarni račun sodišču predložil, ne da bi bil posamezne svote, ki jih je računal (za koleke, poštno pristojbino, papir, stavljenje, tisk, eskpedicijo), natančneje dokazal.

Sodni dvor je uvaževaje, da pristoji po § 491. k. p. r. poškodovancu v slučajih, ko bi se zasega preklicala, iz državne blagajnice le povračilo izkazane škode, — uvaževaje, da je po navedenej zakonovej točki treba to pravico do povračila v štirinajstih dneh pri sodišči ne samo naznaniti, ampak tudi vtemeljiti, to je: z dokazili, ki so poškodovanemu pristopna, dokazati, da je zahtevanje v celem obsegu opravičeno; uvaževaje da izdajatelj v svoji prošnji, s katero zahteva povračilo škode provzročene po neopravičeni zasegi, nikakor svoje pravice do odškodovanja ni vtemeljil ter tudi ni dokazal, da so številke, ki jih je postavil v svoj račun, istinite, tako da sodišče nima nikakoršne podloge, po katerej bi bilo moči izmeriti škodo — odredil, da se pokliče izdajatelj na preslišanje, pri katerem bi se mu naročilo, naj svojo zahtevo po zakonu izkaže.

Vsled tega sklepa je bil izdajatelj tudi preslišan in je v sodnem zapisniku posamezne svote svoje zahteve — kolikor toliko — izkazal. Ta zapisnik je bil sestavljen še v štirinajst dnevnem roku, katerega določuje § 491. k. p. r.

Na podlagi v ta zapisnik sprejetih trditev je potem sodni dvor razsodil, da pristoji izdatelju povračilo škode in mu je kot tako povračilo pripoznal svoto 53 gld. 80 kr.

C. kr. državni pravdnik vložil je proti obema sklepoma pritožbo, v katerej je posebno povdarjal: Sodišče ni imelo niti pravice, niti dolžnosti terjati, da bi izdajatelj svojo pravico natančneje izvedel in izkazal. Zakon dopušča povrnitev izkazane škode, ako jo poškodo-

vanec v prvih 14 dnevih skaže. Po nedvomljivih in jasnih zakonovih besedah mora toraj prositelj svojo škodo sam skazati. Ako sodišču ni podal potrebnih podlog za razloko, mora sodišče zahtevo zavriniti, ker nje poškodovanec ni skazal. Iz zakonovih besed se pa nikakor ne da sklepati, da bi bilo sodišče zavezano podpirati poškodovanega pri njegovi terjatvi, katero ima do državne blagajnice, ga povabiti, naj svoja dokazila navede in mu na tak način pripomoči k njegovi terjatvi. Poškodovanec mora vse to sam storiti, njemu morajo tudi znana biti zakonita določila. Država in poškodovanec sta v tej stvari kakor stranki v kakem pravnem prepiru. Sodnik se mora v tem prepiru držati le zakonovih določil; kakor ne sme spodbujati poškodovanca naj zahteva svojo pravico, ravno tako ga ne sme opominjati, naj poda sodniku svoja dokazila. Sodni sklep, vsled katerega je bil izdajatelj poklican pred sodišče, da bi svoj zahteve vt temeljil, nasprotuje toraj proti določilu § 491. k. p. r. Sodnemu dvoru je zgolj pristojalo, prevdarjati, je-li se je zahtevalo povračilo pravočasno, je-li zahteva dostojno izkazana; da je sodišče našlo na eno ali drugo stran kako pomanjkljivost, moralo je prošnjo popolnoma zavriniti. Ker je tudi sodišče samo v svojem prvem sklepu spoznalo, da ni bila zahteva niti in q u a l i niti in q u a n t o dostojno izkazana, moralo je zgolj zahtevo odbiti. Na dalje je državni pravdnik tudi drugo razloko, s katero se je povračilo odmerilo, pretresoval in tudi tu povdarjal, da izdajatelj v omenjenem zapisniku ni podal sodišču nikakoršnih zadostilnih dokazov.

C. kr. nadsodišče je tej pritožbi vstreglo ter vničivši prvi sklep, vsled katerega je bil izdajatelj pred sodišče pozvan, da bi svoj izkaz dopolnil, izdajateljjevo zahtevo glede povračila škode v znesku 81 gld. 80 kr. zavrnilo, dosledno pa tudi drugi sodiščev sklep, po katerem je bilo pripoznano izdajatelju povračilo škode v znesku 53 gld. 80 kr., preklicalo in sicer vse to — uvaževaje, da v slučajih, ko izkazi podani po vdeležencu glede njemu vsled nepotrjene zasege provzročene škode ne bi bili zadostilni, ni naloga sodiščeva napotiti vdeleženca, da dopolni pomanjkljivosti, uvaževaje, da se iz popolnoma stvarnih in zakonitih razlogov izpodbitega prvega sodiščevega sklepa ne da izvajati, da je moralo sodišče odrediti poziv poškodovanca v svrhu, da svojo zahtevo specifikuje, marveč da bi iz teh razlogov zgolj sledila zavrnitev zahteve, ki ni bila dostojno vt temeljena.

